

Asia: VN/13501/2025

Lausuntopyyntö kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lahden kaupunki katsoo, että hallituksen ensimmäinen tavoite kuntien välisten suhteellisten erojen kasvun estämisestä toteutuu käyttämällä esitettyä linjausta. Myös toinen tavoite negatiivisten valtionosuuksien kasvun estämisestä toteutuu. Lahden kaupunki ei kuitenkaan näe hallituksen tavoitteissa selkeää perustetta sille, että yksittäisen valtionosuusleikkauksen perusteen kannattaisi poiketa valtionosuusjärjestelmän keskeisistä peruseria-alueista. Yksittäisellä valtionosuuksien leikkauksella ei kuitenkaan pystytä korjaamaan mahdollisia valtionosuusjärjestelmän epäkohtia.

Sote-erät ovat perusteltu osa valtionosuuksia. Sote-uudistuksen myötä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneet kustannukset ja tulot olivat tasapainossa koko maan tasolla, mutta kuntakohtaisesti niiden erot olivat varsin suuria. Tämän epäsuhdan tasapainottamiseksi valtionosuuslakiin sisältyy niin sanottu muutosrajoitin, jonka perusteella kunnan valtionosuutta lisätään tai vähennetään, jos kunnalta hyvinvointialueelle siirtynyt tulo ei vastaa hyvinvointialueelle siirtynyttä kustannusta. Nämä tasauserät muodostavat monessa kunnassa merkittävän osan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Valtionosuusvähennyksen tai sen toteuttamislinjauksen tavoitteena ei ole ollut poistaa tai muuttaa näitä tasauseriä, joten sen käyttäminen perusteena on Lahden kaupungin näkemyksen mukaan aiheetonta.

Kuntien valtionosuuksien vähentäminen 75 miljoonalla eurolla ei tue periaatetta varmistaa lakisääteisten palvelujen turvaamista. Vaikka esimerkiksi hallituksen perusopetuksen uudistuksiin liittyvät päätökset lisäävät laskennallisesti kuntien tuloja ja menoja yhtä paljon, samaan aikaan toteutettavat valtionosuuksien leikkaukset heikentävät kuntien mahdollisuuksia turvata lakisääteisten palvelujen tuottamismahdollisuudet. Lapsille ja nuorille annettavat palvelut ovat suurin osa kunnan toiminnasta ja taloudesta, joten ehdotettu valtionosuusleikkaus aiheuttaisi säästöjä näiden palvelujen tuottamiseen.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan yksittäisen valtionosuusleikkauksen perusteen ei tule poiketa valtionosuusjärjestelmän keskeisistä peruseriaatteista eikä Lahden kaupunki näin ollen kannata esitettyä tapaa 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamiseen. Valtionosuusjärjestelmä tulee tarkastella ja uudistaa kokonaisuudessaan.

Loippo Marja

Lahden kaupunki - Lahden kaupunginhallitus 25.8.2025 § 267